

STYRESAK 10/15

VERDISKAPINGSPROSJEKTET "FESTUNG LISTA"

Går til

Styrets medlemmer

Styremøte

26. februar 2015

Saksbehandler

Inge Eikeland

Vedlegg

Program for frigjøringsjubileet - Lista

Saksfremlegg

Prosjektet "Festung Lista" har sitt utgangspunkt i behovet for utvikling av besøksmål på Lista, og søker å styrke den brede verdiskapning gjennom utvikling av forvaltningsarbeidet, opparbeide kunnskap, samt skape mer aktivitet og et bedre formidlingstilbud. Prosjektet skal videreutvikle forvaltningen av krigsminner på lokalt og regionalt nivå. Arbeidet skal gi mer besøk og bedre omsetning på besøksmålene, og flere gjestedøgn i området.

Prosjektet er et samarbeid mellom Vest-Agder fylkeskommune, Vest-Agder-museet og Farsund kommune. Styringsgruppa består pr. i dag av:

Hans Christian Lund	Nordberg fort/VAF v/Fylkeskonservatoren
Inge Eikeland	Regionleder vest Vest-Agder-museet/Lista museum
Endre Wrånes	Militærhistoriker Vest-Agder-museet
Richard Buch	Ordfører Farsund kommune
Tore Haus	Kommunalsjef Farsund kommune

Begrepet "Festung Lista" ble brukt av det tyske okkupasjonsapparatet og forklarer i hvilket omfang området Lista ble besatt og utbygd for å kunne motstå en eventuell alliert invasjon. Tetthet og variasjon av krigsminner fra andre verdenskrig er unik.

Fortellingene om "Festung Lista" skal formidles på Nordberg fort, med historiefortellinger om okkupasjonens virkninger. Slik skal fortet i samarbeid med Lister forsvarshistoriske forening i hangar 45 på Lista flyplass (gjenstandsbasert utstilling) fungerer som et nav for formidling av krigshistorie på Lista og i regionen. Arbeid med tilrettelegging/rehabilitering av bygg til utstilling er påbegynt i 2014. Utstillingen er tenkt klar i 2018.

Fylkeskommunen har hovedansvaret for prosjektledelse og rapportering. Museet har ansvar for den faglige utformingen av tiltakene, og utfører dette i samarbeid med fylkeskommunen og kommunen. Samarbeidspartnere er Lister forsvarshistoriske forening, Lister friluftsråd og Lista fly- og næringspark (eier/utvikler av området Lista flyplass). Arbeidet med krigsminner, "Festung Lista" og utviklingen av Nordberg fort som besøksmål er forankret i fylkeskommunenes strategidokument "Kulturarv 2020", som igjen tar utgangspunkt i den overordnede plan for regional utvikling "Regionplan Agder 2020". Arbeidet med krigshistorie er forankret i Vest-Agder-museet sitt faglige program, der krigshistorie er ett av fem hovedsatsningsområder i tiden fremover.

Tiltak og aktiviteter 2015:

- 1) Fortsette intervju tidsvitner. Formidling av materiale. Arbeidet med intervju av tidsvitner pågår løpende. Det er produsert en DVD med "highlights" til internt bruk. Når VAM har avklart ift offentliggjøring av materiale kan dette formidles på egnet plattform, tenkt trådløst gratis nettverk på Nordberg fort (Laternaguide).
- 2) Fortsette arbeid med utvalg av lokaliteter. Listen må nå gjennomgå med kommunen, deretter avklares med den enkelte grunneier mtp skilting, brosjyre og guiding. Parallell prosess etter gjennomgang med kommunen, detaljert gjennomgang av den enkelte lokalitet mtp behov for sikring/vedlikehold/tilrettelegging. Skilte minst 10 lokaliteter i 2015. Avklare og gjennomføre formidlingstiltak, sikringstiltak og eventuelle arkeologiske tiltak på lokalitetene kystfort Marka og OT-leir Ellenes.

VAF har avsatt kr. 100 000 til krigsminneåret. Prosessene på de to lokalitetene er ikke gitt, men det er en intensjon å utføre arkeologisk registrering som kan nyttes til formidling mot et bredt publikum.

- 3) Prosjektet iverksetter utarbeidelse av tilsvarende liste for hele Vest-Agder, krigsminnelokaliteter til bevaring/formidling. Det er en målsetning at listen skal være klar innen 1. mai. Hensikten er å forsere tidsmessig, med bakgrunn i et stadig sterkere behov for avklaringer i plansaker. Vi utarbeider et forslag en kan gå til kommunene med for å starte prosessene der.
- 4) Kunnskapsutvikling. Arbeide videre med utvikling av kunnskap/ dokumentasjon. Med utgangspunkt i festningsbyggingen på Lista studere videre perspektiver. Gjennomført kartlegging og analyse av krigshistoriske lokaliteter legger grunnlag for fremstilling av dette i en krigshistorisk utstilling på Nordberg fort. Det er nødvendig å arbeide videre med å øke kunnskap, utvide perspektiver og bedre dokumentasjon. I årene 2016-2018 setter VAF av kr. 100 000 årlig til arbeidet med en krigshistorisk utstilling på Nordberg fort. VAM er utfordret på å sette av i sine budsjetter i tilsvarende periode. Tenkt tema for fase 1 er i skjæringspunktet mellom tematikkene "Fangeleirer" og "Økonomi og dagligliv", med nøkkelordet "Arbeidskraft". Arbeidet trenger en budsjettramme utover lønn, tenkt kr. 50.000.
- 5) Guidevirksomhet. Etablere to-tre guideprodukt innenfor rammene av utvalget lokaliteter Festung Lista. Guidekurs og brosjyre. Nøkkelpersonellet for guiding vil være eksisterende guider knyttet til Lista museum og/eller Lister forsvarshistoriske forening.
- 6) Nytt tiltak. Nasjonal konferanse/seminar; "Festung Lista – kunnskap, formidling og forvaltning". Arrangere konferanse/seminar høsten 2015. Resultater pågående arbeid og perspektiver på forvaltning, kunnskapsopparbeiding og formidling av krigsminner. Kan med fordel legges til eksisterende seminarrekke på Nordberg, "Nordbergkonferansen".
- 7) Diverse arrangement krigsminneåret 2015. Se egen plan (vedlagt).

Forslag til vedtak

Styret tar saken til orientering.

Vest-Agder-museet IKS